

Od redakcji

Drugi numer „Studiów Teologiczno-Historycznych Śląska Opolskiego” z 2022 r. otwiera tekst z zakresu patrystyki dotyczący etopei – fikcjonalnej mowy przypisywanej osobom mitycznym lub historycznym, praktykowanej głównie w szkołach retorycznych w okresie antyku i późnego antyku. Artykuł przedstawia zagadnienie etopei w kontekście historycznym i współczesnym, z uwzględnieniem przykładowych tekstów *Homilii na Ewangelię św. Mateusza* św. Jana Chryzostoma.

Kolejne trzy teksty prezentują wyniki badań prowadzonych w zakresie aktualnych zagadnień teologii moralnej. Pierwszy z nich przedstawia różniące się koncepcje sumienia w encyklice Jana Pawła II *Veritatis splendor* i adhortacji apostołskiej Franciszka *Amoris laetitia*. Autorka podważa argument dyskontynuacji między tymi dokumentami i opowiada się za hermeneutyką komplementarności. Z refleksji wyłania się koncepcja sumienia, która wyraża charakter dynamiczny i witalny nauczania kościelnego.

Kolejny artykuł dotyczy motywu poświęcenia w odniesieniu do problematyki macierzyństwa zastępczego. Autor przedstawia refleksje na temat tego, czy macierzyństwo zastępcze jest formą solidarności, czy też jest instrumentalizacją ciała kobiety, a w konsekwencji zaprzeczeniem fundamentalnej godności każdej istoty ludzkiej. W tekście jest mowa m.in. o nieudanej próbie uregulowania kwestii altruistycznego macierzyństwa zastępczego w krajach będących członkami Rady Europy w 2016 r.

Trzeci artykuł z obszaru teologii moralnej przedstawia koncepcję etyki domu opieki wypracowaną na podstawie wyników interdyscyplinarnego projektu badawczego i praktycznego pt. „Niezależne życie w domu opieki” zrealizowanego na Uniwersytecie w Augsburgu. Autorki opowiadają się za koncepcją relacyjnej niezależności, która pozwala sprostać potrzebom i życzeniom ludzi żyjących w domu opieki, a także tym, którzy tam pracują. Punktem wyjścia naszkicowanej etyki domu opieki jest podatność na zranienia mieszkańców. W tekście zostały poruszone zarówno problemy tzw. małej etyki życia codziennego, jak również wielkie kwestie etyczne, aktualne, przykładowo, przy zastosowaniu techniki w domach opieki.

Kolejny artykuł przedstawia problematykę z zakresu socjologii religii i omawia kwestię czynników determinujących procesy, które mogą stać się zaczątkiem zmian w Kościele rzymskokatolickim w Polsce, ukierunkowanych na wspólnotę wiary, „koinonię”, w wymiarze rzeczywistości widzialnej i duchowej. Autor przedstawił swoje refleksje, posługując się analizą ukierunkowaną na diagnozę społeczną i wykorzystując publikacje naukowe z zakresu teologii i socjologii oraz artykuły prasowe, a także opinie i wypowiedzi ludzi Kościoła, nauki oraz publicystów i dziennikarzy.

Ostatni artykuł teologiczny z zakresu hagiografii dotyczy problematyki przedstawienia zwycięstwa odniesionego nad smokiem jako uosobieniem szatana, grzesznych żądz, pokus czy herezji, za pomocą gestu *calcatio*, czyli przez podeptanie, występującego w sztuce chrześcijańskiej kręgu łacińskiego. Artykuł jest szkicem obszernej problematyki i przybliży przedstawienie w sztuce chrześcijańskiej prawdy o zwycięstwie możliwym jedynie dzięki mocy Bożej, co wyraża podeptanie smoka i jego substytutu przez Matkę Bożą i świętych, a także władców chrześcijańskich.

Część historyczną numeru otwiera artykuł poświęcony Zakonowi Ubogich Rycerzy Chrystusa i Świętyni Salomona. Autor przybliży historię i działalność templariuszy z uwagi na fakt, iż wciąż ich koleje losu cieszą się dużym zainteresowaniem wśród czytelników, ale i wzbudzają wiele kontrowersji. W przedstawionym materiale zwrócono uwagę na rok 1241, kiedy to Mongołowie najechali na Polskę, w wyniku czego złupiony został Śląsk, a templariusze ponieśli znaczne straty.

Kolejny artykuł został poświęcony utworowi znanemu w literaturze pod tytułem *Cantilena inhonesta*, który w czasie podróży po Śląsku, Czechach i Morawach zanotował na początku XV w. Mikołaj z Koźła OFM. Autor poddaje analizie strofy zakowskiej śpiewki, jaka nieprzypadkowo znalazła się na kartach Mikołajowego kodeksu (wrocławskiego rękopisu I Q 466), kreśląc tym samym, jak wyglądały zaloty ludzi prostych w okresie średniowiecznym.

Kolejne dwa artykuły zostały poświęcone postaciom Kościoła wrocławskiego w XIX i XX w. Pierwszy z nich dotyczy bp. Heinricha Förstera. Autor omawia koleje życia biskupa wrocławskiego przed otrzymaniem sakry biskupiej (lata 1799–1853). Z kolei w drugim z tekstów opisano osobę i posługę duszpasterską ks. Karola (Karła) Wallowego (1846–1920) – wieloletniego duszpasterza Bienkovic, Lubowic i Zakrzowa na Śląsku Opolskim.

Kongres Eucharystyczny zorganizowany w 1931 r. w Wieluniu jest tematem kolejnego artykułu. Autor omawia trzeci w kolejności kongres w diecezji częstochowskiej, który odbył się przy licznych udziale mieszkańców powiatu wieluń-

skiego, a wydarzenie to pogłębiło ich religijność i zaowocowało jeszcze większą aktywnością stowarzyszeń katolickich.

Ostatni z artykułów analizuje fakt zabójstwa ks. Stanisława Streicha – proboszcza parafii św. Jana Bosko w Luboniu, dokonanego 27 lutego 1938 r. przez komunistycznego agitatora. Mimo iż od śmierci kapłana upłynęło wiele lat, sprawa po dziś dzień budzi wiele emocji, a kapłan – męczennik *in odium fidei* – jest obecnie kandydatem do wyniesienia go do chwały ołtarzy.

Dział *Recenzje – Materiały – Sprawozdania* zawiera trzy recenzje poświęcone książkom: ks. Henryka Olszara – o siostrach zakonnych związanych z parafią Świętego Anioła Stróża w Gorzycach w archidiecezji katowickiej, o. Zdzisława Józefa Kijasa OFM – o 10 męczenniczkach elżbietańskich, wyniesionych 11 czerwca 2022 r. do chwały ołtarzy oraz publikacji jubileuszowej wydanej z okazji 50. rocznicy ustanowienia diecezji opolskiej, autorstwa ks. Helmuta Jana Sobeczki i ks. Konrada Głombika. Kolejny tekst zawiera impulsy na temat migracji zarobkowej z perspektywy Europy Środkowo-Wschodniej. Na końcu omawianego numeru czasopisma znajdują się dwa sprawozdania: z działalności Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego w roku akademickim 2021/2022 oraz Diecezjalnego Instytutu Muzyki Kościelnej w roku szkolnym 2021/2022.

